

DĖL LR ALKOHOLIO KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. I-857 18 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-2825

Lietuvos medicinos studentų asociacija (LiMSA) kreipiasi į Jus Lietuvos medicinos studentų vardu **prašydama nepalaikyti** 2015 m. kovo 17 d. LR Seimo narių Juro Požėlos, Andriaus Palionio ir Eduardo Šablinsko užregistruoto **įstatymo projekto Nr. XIIP-2825**, kuriuo siekiama nukelti draudimą prekiauti alkoholiniais gėrimais degalinėse iki 2019 m. sausio 1 d., nors buvo numatyta, kad šis draudimas įsigalios jau nuo 2016 m. sausio 1 d.

LR Alkoholio kontrolės įstatymo tikslas – mažinti bendrąjį alkoholio suvartojimą, jo prieinamumą, ypač nepilnamečiams, piktnaudžiavimą alkoholiu, jo daromą žalą sveikatai ir ūkiui. Siekiant šio tikslo 2011 m. gruodžio 23 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė LR alkoholio kontrolės įstatymo 2, 3, 18, 22, 34 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą, kuriuo uždrausta prekiauti alkoholiniais gėrimais degalinėse ir nustatyta, kad šis draudimas įsigalios nuo 2016 m. sausio 1 dienos. LR Seimo narių Juro Požėlos, Andriaus Palionio ir Eduardo Šablinsko užregistruotame įstatymo projekte siūloma šį draudimą nukelti iki 2019 m. sausio 1 d., o tai akivaizdžiai prieštarauja LR alkoholio kontrolės įstatymo tikslui.

Europos Komisijos duomenimis, alkoholio prieinamumas Lietuvoje yra didžiausias iš visų Europos Sąjungos šalių¹. Lietuva patenka į daugiausiai alkoholinių gėrimų suvartojančių šalių trejetuką. Lietuvoje vienam 15 metų ir vyresniam gyventojui tenka 15,4 l etilo alkoholio per metus.

Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos duomenimis, 2014 m. užregistruoti 509 kelių eismo įvykiai dėl neblaivių asmenų kaltės, t. y. kas šeštą užregistruotą įvykį sukėlė neblaivus asmuo. Juose žuvo 104, buvo sužeistas 891 žmogus. Dėl kas antro neblaivių asmenų sukulto kelių eismo įvykio buvo kalti neblaivūs vairuotojai. Dėl jų kaltės pernai žuvo 45 ir buvo sužeisti 408 žmonės. Situacija keliuose per pastaruosius 5 metus žymiai nesikeitė². Manome, kad įstatymo įsigaliojimas uždrausti prekiauti alkoholiniais gėrimais nuo 2016 m. sausio 1 d. galėtų padėti sumažinti sužeistųjų ir žuvusių dėl neblaivių vairuotojų kaltės skaičius.

Šio įstatymo pataisos teikėjai teigia, kad „pereinamasis laikotarpis yra reikalingas, nes būtina parengti ir patvirtinti teisės aktus, kurie nepažeis mažmeninės prekybos lygiavertiškumo, vienodų mažmeninės prekybos alkoholiu konkurencijos sąlygų, efektyviau bus kovojama mažinant alkoholio pasiūlą ir vartojimą Lietuvoje“. Manome, kad šis argumentas yra niekinis, kadangi sprendimas

¹ Lila Rabinovich et al. The affordability of alcoholic beverages in the European Union: Understanding the link between alcohol affordability, consumption and harm, Prepared for the European Commission DG SANCO 2009

² <http://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=391053b0-672e-43ff-9a3e-8e1fd2a247ab>

uždrausti prekybą alkoholiniais gėrimais buvo priimtas 2011 m.³ ir buvo užtekinai laiko tiek atsakingoms valstybės institucijoms, tiek verslo struktūroms pasiręgti įstatymo įgyvendinimui per beveik 5 metus.

Pastaruoju metu viešojoje erdvėje degalinių atstovai drąsiai grasina darbuotojų atleidimais, Konkurencijos taryba, Konstituciniu teismu ir net Europos teisingumo teismu. Tačiau visi šie grasinimai neturi jokio pagrindo – Lietuva nėra ir nebūtų vienintelė valstybė, priėmusi tokį sprendimą Europoje (tokį sprendimą jau yra priėmusios tokios šalys kaip Nyderlandai, Belgija, Norvegija ir kt.) ir jei tai būtų konkurencijos sąlygų pažeidimo objektas, tai jau būtų tapę teismų svarstymo objektu.

Įvertinant įvairių alkoholio kontrolės priemonių veiksmingumą ir jų įgyvendinimo kaštus visuomenei, išskiriamos trys pagrindinės priemonių grupės, kurios kompleksiskai turi būti stiprinamos jei valstybė susiduria su neigiamomis alkoholio vartojimo pasekmėmis^{4,5,6,7,8,9,10}:

- 1) alkoholinių gėrimų kainos didinimas (akcizai);
- 2) alkoholinių gėrimų reklamos draudimas;
- 3) alkoholinių gėrimų prieinamumo mažinimas.

Raginame nepalaikyti LR Alkoholio kontrolės įstatymo pataisos Nr. XIIP-2825 ir tokiu būdu prisidėti prie sveikesnės visuomenės ir saugesnės Lietuvos kūrimo bei išsiųsti aiškią žinutę Lietuvos žmonėms, kad alkoholio vartojimas ir vairavimas yra visiškai nesuderinami dalykai.

Pagarbiai

Lietuvos medicinos studentų asociacijos prezidentas

Rytis Kalinauskas

³ <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/oldsearch.preps2?a=415913&b=>

⁴The AMPHORA Manifesto for effective alcohol policy in Europe. EASL [Internet]. [cited 2014 Jan 20]. Available from: http://www.easl.eu/_newsroom/latest-news/the-amphora-manifesto-for-effective-alcohol-policy-in-europe

⁵Babor TF, Caetano R, Casswell S, Edwards G, Giesbrecht N, Graham K, et al. Alcohol: No Ordinary Commodity. Oxford University Press; 2003.

⁶Anderson P, Baumber B. Alcohol in Europe: A Public Health Perspective. A report for the European Commission. Institute of Alcohol Studies, UK. [Internet]. 2006 [cited 2013 Dec 27]. Available from: http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/alcohol/documents/alcohol_europe.pdf

⁷Babor TF. Alcohol research and the alcoholic beverage industry: issues, concerns and conflicts of interest. *Addiction*. 2009;104:34–47.

⁸Babor TF, Winstanley EL. The world of drinking: national alcohol control experiences in 18 countries. *Addiction*. 2008;103(5):721–5.

⁹Madden S. Alcohol: No Ordinary Commodity. Research and Public Policy. By T. F. Babor, R. Caetano, S. Casswell, G. Edwards, N. Giesbrecht, K. Graham, J. Grube, P. Gruenewald, L. Hill, H. Holder, R. Homel, E. Osterberg, J. Rehm, R. Room and I. Rossow. Oxford University Press. 290 pgs. ISBN 019 263261 2. Alcohol and Alcoholism. 2005 Mar 1;40(2):157–157.

¹⁰Babor TF. Commentary on Laslett et al. (2011): alcohol-related collateral damage and the broader issue of alcohol's social costs. *Addiction*. 2011 Sep;106(9):1612–3.